

Designing a Model for the Development of Iran's Sports Tourism Industry and Explaining its Future based on Scenario Writing in the Horizon of 1420

Mohammadreza Parsamehr¹, Mohammad Seayvan Nouri^{2✉}, Navid Mahtab³, Korosh Veisi⁴

1. Department of sport management, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran. E-mail: parsa_kian03@yahoo.com
2. Corresponding Author, Department of Sports Management, Marivan Branch, Islamic Azad University, Marivan, Iran. Email: saiwannouri@gmail.com
3. Department of Sport Management, Qorveh Branch, Islamic Azad University, Qorveh, Iran. E-mail: navid.mahtab@gmail.com
4. Department of Physical Education, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran. E-mail: koroshveisi@yahoo.com

Article Info	ABSTRACT
<p>Article type: Research Article</p> <p>Article history: Received:25 October 2021 Received in revised form:22 December 2021 Accepted:25 December 2021 Published online:28 April 2023</p> <p>Keywords: <i>Strategy,</i> <i>Sustainable Strategy,</i> <i>Scenario,</i> <i>Sports,</i> <i>Tourism.</i></p>	<p>Introduction: The present study was conducted to design a model for developing Iran's sports tourism industry and explain its future based on scenario writing in the horizon of 1420.</p> <p>Methods: The method is scenario-based planning, which is designed and implemented in eight steps. The method of data collection in this qualitative research included using interviews, the news panel and Delphi survey. 17 experts in the field of sports tourism industry with specialized knowledge or practical experience were selected as the members of the research group in the form of a snowball. Also, Micmac software and script wizard have been used for data analysis</p> <p>Results: The findings of this study are presented in two parts. The first part includes the identification and classification of key components, drivers, and uncertainty. The four drivers of "tourism infrastructure", "sports infrastructure", "services" and "recreation" have been identified in this section and the relationships of effectiveness and effectiveness between the components have been analyzed. The second part identifies and describes possible and compatible scenarios based on pulsions and related uncertainties.</p> <p>Conclusion: Managers and trustees of the country's sports tourism industry are advised to improve the tourism and sports infrastructure and provide appropriate and attractive services and entertainment for the greater satisfaction of tourists.</p>

Cite this article: Parsamehr, M., Nouri, M.S., Mahtab, N., & Veisi, k. (2023). Designing a Model for the Development of Iran's Sports Tourism Industry and Explaining its Future based on Scenario Writing in the Horizon of 1420. . *Sport Management Journal*, 15(1); 313-330. DOI: <http://doi.org/10.22059/JSM.2021.332897.2833>.

Journal of Sport Management by University of Tehran Press is licensed under CC BY-NC 4.0
| web site: <https://jsm.ut.ac.ir/> | Email: jsm@ut.ac.ir.

Extended Abstract

Introduction

Today, the tourism industry in the world is one of the important sources of income and one of the factors affecting cultural exchanges between countries, and it has a special place as the most extensive service industry in the world; Therefore, many countries are in a close and intensive competition, seeking to increase their benefits and profits from this international activity. The society's awareness that tourism provides a very suitable and abundant source of foreign currency income to the economy of a country has caused it to find a very broad concept in various economic, social and cultural dimensions and to be considered as an industry. The increasing and accelerating growth of the tourism industry caused many experts to call the 21st century the century of tourism. The tourism industry is one of the most important phenomena of the current century in the world, because it can be one of the best sources of income for different countries. Therefore, we have seen that during the past years, many countries of the world, realizing the superior position of the tourism industry in different patterns of economic development, are seeking to expand their tourism facilities.

Methods

The current research is a quantitative research as a research process and its whole is qualitative with regard to the process of scenario writing. In this research, a general scenario-based programming model (expert model) has been used. This model is one of the most traditional and accepted approaches to scenario writing and has wide applicability. The mentioned model starts from the explanation of the problem and the identification of the components, and through the analysis of the driving forces and existing uncertainties, it ends with the compilation and description of the scenarios and the recommendation of strategic options. Based on this, the methods of data collection this research includes: review of sources and documents and environmental survey (interview, expert panel and Delphi survey). The aim of reviewing the resources and environmental survey was to identify the studied system, i.e., the development of Iran's sports tourism industry and its effective components.

Results

After the homogenization of the findings obtained from the review of sources and documents and also interviews by researchers, the number of 44 components affecting the future development of Iran's sports tourism industry in five categories of information, infrastructure, management, sports attractions and services the findings of this research are presented in two parts. The first part

includes identification and classification of key components, drivers and related uncertainties. The four drivers of "tourism infrastructure", "sports infrastructure", "services" and "entertainment" have been determined in this section and the effectiveness and effectiveness relationships between the components have been analyzed. The second part deals with the identification and description of possible and compatible scenarios based on relevant drivers and uncertainties. It is recommended to the managers and trustees of the country's sports tourism industry to improve the tourism and sports infrastructure and provide suitable and attractive services and entertainment for the satisfaction of tourists.

Conclusion

On the other hand, the development of recreational programs for different sections of the society can provide the basis for the growth and development of tourism, travel and recreation incentives for different sections such as employees and workers, the development of non-professional sports competitions such as government employees' competitions, workers' competitions, etc. It can provide the basis for the development of sports tourism. Therefore, according to the results of this research, which actually investigated and presented the model in the field of factors affecting the development of sports tourism, it can be concluded that the application of the discussed factors can have an impact on the growth of tourism development and can be used in the policies and actions of the relevant trustees. In fact, the results of this research showed that the identified factors can have beneficial effects on the development of sports tourism. According to the findings obtained in this research, it is recommended that the managers of the sports tourism field use the identified factors in their development plans and plan the horizons of sports tourism based on these factors in the long term. It is important to mention that only the inclusion of these factors in the development plans will probably not lead to full development, so it is necessary to solve this issue fundamentally and by looking at other important influencing factors that are sometimes external to the system. For example, political, economic, social, cultural, etc. issues start. Despite the obtained results, this research has faced some limitations. Among these limitations, there is the possibility of lack of access to some existing researches that are consistent or inconsistent with the current research, lack of access to accurate and appropriate statistical information reports regarding the country's sports tourism.

Ethical Considerations

Compliance with Research Ethical Guidelines

This article has been done considering all ethical principles.

Funding

This article is taken from the doctoral dissertation of the first person.

Authors' Contributions

All authors have participated in designing, implementing and writing all parts of the present study .

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest

Acknowledgement

This article is extracted from the doctoral dissertation with the guidance.

مدیریت ورزشی

طراحی مدل توسعه صنعت گردشگری ورزشی ایران و تبیین آینده آن مبتنی بر سناریونویسی در افق ۱۴۲۰

محمد رضا پارسامهر^۱ ID، محمد سیوان نوری^۲ ID✉، نوید مهتاب^۳ ID، کورش ویسی^۴ ID

۱. گروه مدیریت ورزشی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران. رایانامه: parsa_kian03@yahoo.com

۲. نویسنده مسئول، گروه مدیریت ورزشی، واحد مریوان، دانشگاه آزاد اسلامی، مریوان، ایران. رایانامه: saiwannouri@gmail.com

۳. گروه مدیریت ورزشی، واحد قروه، دانشگاه آزاد اسلامی، قروه، ایران. رایانامه: navid.mahtab@gmail.com

۴. گروه مدیریت ورزشی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران. رایانامه: koroshveisi@yahoo.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: پژوهشی	مقدمه: پژوهش حاضر با هدف طراحی مدل توسعه صنعت گردشگری ورزشی ایران و تبیین آینده آن مبتنی بر سناریونویسی در افق ۱۴۲۰ انجام گرفت.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۸/۰۳	روش پژوهش: روش مورد استفاده در این پژوهش برنامه‌ریزی مبتنی بر سناریو است که در هشت گام طراحی و پیاده شده است. روش گردآوری داده کیفی و با استفاده از مصاحبه، پنل خبرگی و پیمایش دلفی است. ۱۷ نفر از خبرگان حوزه صنعت گردشگری ورزشی دارای دانش تخصصی و یا تجربه عملی به‌عنوان اعضای گروه مشارکت‌کننده در پژوهش به‌صورت گلوله‌برفی انتخاب شدند. همچنین از نرم‌افزارهای میک‌مک و سناریو ویزارد برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد.
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۰/۱۰/۰۱	یافته‌ها: یافته‌های این پژوهش در دو بخش ارائه شده است: بخش اول شامل شناسایی و دسته‌بندی مؤلفه‌های کلیدی، پیشران‌ها و عدم قطعیت‌های مرتبط است. چهار پیشران «زیرساخت‌های گردشگری»، «زیرساخت‌های ورزشی»، «خدمات» و «تفریحات» در این بخش تعیین و روابط اثرگذاری و اثرپذیری میان مؤلفه‌ها تحلیل شده است. بخش دوم به شناسایی و توصیف سناریوهای محتمل و سازگار بر اساس پیشران‌ها و عدم قطعیت‌های ذی‌ربط، پرداخته است.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۰/۰۴	نتیجه‌گیری: به مدیران و متولیان صنعت گردشگری ورزشی کشور توصیه می‌شود که زیرساخت‌های گردشگری و ورزشی را بهبود بخشند و خدمات و تفریحات مناسب و جذاب را برای رضایت بیشتر گردشگران ارائه کنند.
تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۲/۰۸	
کلیدواژه‌ها: استراتژی، استراتژی پایدار، سناریو، گردشگری، ورزش.	

استناد: پارسامهر، محمد رضا؛ نوری، محمد سیوان؛ مهتاب، نوید؛ و ویسی، کورش (۱۴۰۱). طراحی مدل توسعه صنعت گردشگری ورزشی ایران و تبیین آینده آن مبتنی بر سناریونویسی در افق ۱۴۲۰. نشریه مدیریت ورزشی، (۱) ۱۵، ۳۳۰-۳۱۳. DOI: <http://doi.org/10.22059/JSM.2021.332897.2833>

این نشریه علمی رایگان است و حق مالکیت فکری خود را بر اساس لایسنس کرییتیو کامنز (CC BY-NC 4.0) به نویسندگان واگذار کرده است. | آدرس نشریه: <https://jrm.ut.ac.ir/> | ایمیل: jrm@ut.ac.ir

مقدمه

امروزه صنعت گردشگری در دنیا از منابع مهم درآمد و عوامل مؤثر بر تبادلات فرهنگی بین کشورهاست و به‌عنوان گسترده‌ترین صنعت خدماتی جهان جایگاه ویژه‌ای دارد؛ از این رو بسیاری از کشورها در رقابتی نزدیک و فشرده در پی افزایش بیش از پیش منافع و عواید خود از این فعالیت بین‌المللی‌اند (گانون^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). آگاهی جوامع از اینکه گردشگری، منبع درآمد ارزی بسیار مناسب و فراوانی در اختیار اقتصاد یک کشور قرار می‌دهد، موجب شده است که مفهومی بسیار گسترده در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی پیدا کند و به‌عنوان یک صنعت تلقی شود (شارپلی^۲؛ ۲۰۲۰). رشد روزافزون و شتابنده صنعت گردشگری موجب شد که بسیاری از صاحب‌نظران، قرن بیستم را قرن گردشگری بنامند (لیو^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). صنعت گردشگری از مهم‌ترین پدیده‌های قرن حاضر در جهان است، چراکه می‌تواند از بهترین منابع کسب درآمد برای کشورهای مختلف باشد. از این رو شاهدیم که طی سالیان گذشته بسیاری از کشورهای جهان با درک موقعیت برتر صنعت گردشگری در الگوهای مختلف توسعه اقتصادی، در پی آن‌اند تا امکانات گردشگری خود را گسترش دهند (خیرابی، ۲۰۱۴). واژه گردشگری، نخستین بار در سال ۱۸۱۱ در مجله‌ای به نام اسپورتینگ^۴ عنوان شد. امروزه گردشگری از امیدبخش‌ترین فعالیت‌هایی است که از آن به‌عنوان گذرگاه توسعه یاد می‌شود و از پرسودترین صنایع در جهان است و روند رو به رشدی را طی می‌کند (بیانچی^۵؛ ۲۰۱۸).

گردشگری ورزشی در دهه‌های اخیر شکل جدیدی از گردشگری معرفی شده است و پیوند میان گردشگری و ورزش نوع جدیدی از گردشگری را ایجاد کرده که ساختار جدید و جامعی برای پر کردن اوقات فراغت و تفریح همراه با نشاط روحی و جسمی انسان به‌وجود آورده است. امروزه ورزش نیز یکی از صنایع مهم در دنیا و از متداول‌ترین عوامل ایجاد انگیزه برای گردشگران است. ایده ورزش به‌عنوان جذابیت گردشگری، موضوع جدیدی نیست، اما پایه‌های تئوریک جذابیت‌های ورزشی اخیراً مورد توجه قرار گرفته است. ورزش همچون دیگر عوامل جلب‌کننده، از جذابیت‌های گردشگری است، با این تفاوت که جلب‌کننده‌ای منحصر به فرد است. ورزش این توانایی را دارد که گردشگران زیادی را به خود جلب کند؛ بنابراین رویدادهایی که در بردارنده ورزش هستند، خود نوعی جذابیت به‌شمار می‌آیند و به‌عنوان یک عامل جلب‌کننده گردشگری به شهر یا کشور مقصد عمل می‌کنند. در این زمینه هیپ^۶ (۲۰۲۱) عنوان کرد که ورزش به ساخت برند یک کشور کمک کرده و مزیت منحصر به فردی را فراهم می‌کند.

ورزش از صنایع بزرگ و مهم در دنیاست و افراد بسیاری در سرتاسر جهان در آن اشتغال دارند. ورزش به‌دلیل پیوند با فرهنگ، اقتصاد و سیاست ابتدا از تغییرات اجتماعی متأثر می‌شد و اینک خود نیز به یکی از عوامل اثرگذار تبدیل شده است و تعیین‌کننده بسیاری از عوامل دیگر است. با این حال بسیاری از کشورها این صنعت پویا را منبع اصلی درآمد، اشتغال‌زایی، رشد بخش خصوصی و توسعه زیرساخت‌ها می‌دانند. صنعت گردشگری در سراسر دنیا، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه که منابع دیگر اقتصادی مانند تولید یا استخراج منابع طبیعی ندارند، بسیار حائز اهمیت است (زنگ^۷؛ ۲۰۱۴). بر اساس آمار منتشره در کشورهای مختلف حدود ۲۰ تا ۳۰ درصد گردشگران، ورزش را دلیل اصلی سفر خود عنوان می‌کنند و بیش از نیمی از سفرهای تعطیلات را سفرهایی تشکیل می‌دهند که هدف از آنها، ورزش هم است (بهاری، ۲۰۱۷). بر اساس گزارش سازمان جهانی گردشگری^۸، تعداد گردشگران جهان سالیانه ۴/۳ درصد رشد دارد و در سال ۲۰۲۰ به ۱/۶ میلیارد نفر رسید. در همین زمان هزینه‌های گردشگران در سرتاسر جهان در هر سال ۶/۷ درصد رشد دارد و به ۲ تریلیون دلار رسیده است (ملاح^۹؛ ۲۰۲۱).

1. Gannon

2. Sharpley

3. Liu

4. Sporting

5. Bianchi

6. Happ

7. Zeng

8. WTO

9. Mollah

از سویی بر اساس آمار سازمان جهانی جهانگردی ۴۳ درصد از مشاغل جهان در ارتباط با صنعت گردشگری است، برای مثال از سال ۱۹۹۷ تا ۲۰۱۵ گردشگری ورزشی موجب افزایش سالانه ۱۳ درصدی تولید ناخالص ملی شده که ناشی از فعالیت‌های اقتصادی است. با توجه به برگزاری مسابقات ورزشی عظیم، بیکاری سالانه ۱۹ درصد کاهش یافته است (وانگ و همکاران، ۲۰۱۸). وانگ^۱ و همکاران (۲۰۱۸) معتقدند که با توسعه جوامع، بهره‌وری از منابع گردشگری می‌تواند به نیروی اصلی برای توسعه اقتصادی تبدیل شود و در این بین توسعه گردشگری ورزشی، نقشی بی‌مانند و پیشرو دارد. مارکو^۲ و همکاران (۲۰۱۸)، کامیلا^۳ و همکاران (۲۰۱۸) و چان چو^۴ و همکاران (۲۰۱۸) نیز در گزارش یافته‌های تحقیقات خود بر اهمیت گسترش گردشگری ورزشی بر توسعه ظرفیت‌های فرهنگی و اجتماعی و شکوفایی اقتصادی تأکید کرده‌اند. سرزمین پهناور ایران با طبیعت رنگارنگ و استثنایی خود دربرگیرنده سواحل، کوه‌ها، دریاچه‌ها، جنگل‌ها و بیابان‌های زیبا و منحصر به فرد است که همه و همه ایران را در رتبه پنجم از نظر جذابیت‌های طبیعی در جهان قرار داده است. همچنین ایران یکی از ده کشور اول جهان از نظر جذابیت‌های گردشگری نیز است؛ که با توجه به سایر قابلیت‌ها و ظرفیت‌های انسانی، فرهنگی، ورزشی و غیره می‌توان از آن به‌عنوان کشوری مستعد در توسعه صنعت گردشگری ورزشی تفریحی نام برد. جاذبه‌های طبیعی مربوط به دامنه‌نوردی و طبیعت‌گردی، ورزش‌های ساحلی، آبی و تابستانی، بیابان‌گردی و کویرنوردی و جاذبه‌های مربوط به شکار و صید بیشترین اهمیت را در توسعه گردشگری ورزشی ایران دارند. با این حال میزان گردشگری ورزشی در کشور قبل از همه‌گیری کرونا یک میلیون و پانصد هزار نفر در سال برآورد می‌شود که با توجه به اینکه بر اساس برنامه چهارم توسعه کشور ایران، تعداد گردشگران تا پایان سال ۲۰۲۴ باید به رقمی معادل ۲۰ میلیون نفر در سال برسد (سند چشم‌انداز ۱۴۰۴). بخشی از این میزان گردشگری باید در حوزه گردشگری ورزشی صورت پذیرد؛ اما به‌نظر می‌رسد در زمینه دستیابی به این مهم با چالش‌ها و معضلاتی مواجهیم. نظر به چالش‌ها و اهمیت گردشگری طی سال‌ها و دهه‌های گذشته همواره پژوهشگران داخلی و خارجی حوزه گردشگری ورزشی درصدی بوده‌اند تعیین کنند چه عواملی در توسعه گردشگری ورزشی نقش دارند تا با شناخت آنها و ارائه راهکارهای برآمده از پژوهش‌های خود به توسعه این بخش از گردشگری کمک کنند. در نتیجه این سیاست مشاهده می‌شود طی سال‌های گذشته تحقیقات بسیار زیادی در زمینه گردشگری ورزشی به ثبت رسیده است که از جمله آنها می‌توان به تحقیقات درودی و حسنی (۲۰۱۵)، کیماسی سلخوری و همکاران (۲۰۱۸)، اسدی و همکاران (۲۰۱۹) و در بخش تحقیقات خارجی به تحقیقات یانگ^۵ و همکاران (۲۰۲۰)، زوینی^۶ و همکاران (۲۰۲۰)، جیمنز گارسیا^۷ و همکاران (۲۰۲۰)، پریک^۸ و همکاران (۲۰۱۹)، بانکی^۹ و همکاران (۲۰۱۶) و غیره اشاره کرد. همچنین فدا^{۱۰} و همکاران (۲۰۲۰) و ژانگ و همکاران (۲۰۲۰) اظهار کردند ایجاد جذابیت‌های محیطی سبب افزایش تمایل و ترغیب افراد به گردشگری ورزشی می‌شود. پروبستل هایدرا^{۱۱} (۲۰۱۸)، پلگرینی^{۱۲} و همکاران (۲۰۲۰) نیز افزایش زیرساخت‌ها را موجب توسعه کسب‌وکارهای مرتبط با گردشگری ورزشی می‌دانند. از این‌رو توسعه زیرساخت‌های دسترسی و حمل‌ونقل، کیفیت خدمات استراحتگاه‌ها و مراکز تفریحی- ورزشی و ... می‌تواند به توسعه و بهبود احساسات مثبت در میان گردشگران کمک کند.

در عین حال جافری و همکاران (۲۰۱۹) توجه به محیط و نوآوری محیطی را زمینه‌ساز توسعه گردشگری به‌ویژه گردشگری کوهستان توصیف کرده‌اند. نوبخت و همکاران (۲۰۱۴) توجه به کیفیت خدمات و زیرساخت‌های گردشگری، تأسیسات رفاهی و

1. Whg

2. Marko

3. Kamilla

4. Chun-Chu

5. Yang

6. Zouni

7. Jiménez-García

8. Peric

9. Bnki

10. Fadda

11. Provistel, Hider

12. Pellegrini

حمل و نقل را به عنوان عوامل اساسی توسعه گردشگری معرفی کردند. مرتضایی و همکاران (۲۰۲۰) نشان دادند که نقش فرهنگی- اجتماعی جامعه محلی و منطقه، نقش سیاست‌های دولتی، ویژگی‌های جغرافیایی منطقه، ویژگی‌های گردشگران، ویژگی‌های عمومی و ورزشی مناطق پنهان و نقش سازمان‌های مسئول مناطق پنهان در توسعه گردشگری ورزشی مناطق پنهان تأثیر فراوانی دارد و درآمدزایی، اشتغال‌زایی، رفاه اجتماعی و ترویج فرهنگ به عنوان پیامدهای توسعه معرفی شد و در حال حاضر کشور ما در زمینه گردشگری ورزشی بالأخص مناطق پنهان، عملکرد خوبی ندارد. میرزاده و همکاران (۲۰۱۶) مشکلات مدیریتی و منابع انسانی، موانع بازاریابی و موانع حمایت‌های قانونی را از موانع اصلی توسعه گردشگری معرفی کردند. با این حال این پژوهشگران در زمینه آینده‌نگری و تحلیل سناریوهای پیش روی این صنعت مطالبی ارائه نکرده‌اند و از سویی و در راستای ظرفیت‌های بالقوه در زمینه توسعه صنعت گردشگری، سی وانگ^۱ و همکاران (۲۰۱۸) نیز بیان کردند که ظرفیت‌های اینترنت و فضاهای مجازی می‌توانند در زمینه گسترش گردشگری ورزشی اثربخش باشند و کشورها را از فواید اجتماعی و اقتصادی آن بهره‌مند سازند. با این حال و با تلاش مسئولان کشور برای کاهش وابستگی به نفت در اقتصاد کشور و ایجاد رونق اقتصادی در بخش‌های مختلف، یکی از جنبه‌های مهم و اثرگذار گردشگری و گردشگری ورزشی است که توسعه این بخش‌ها نیازمند برنامه‌ریزی، سرمایه‌گذاری و تسهیل فرایندهای توسعه‌ای است، با این حال هرچه مسئولان تلاش و سرمایه‌گذاری مطلوب‌تری انجام دهند، آینده بهتری در انتظار این صنعت خواهد بود و برعکس آن نیز صادق است. با این حال و با اقتباس از آنچه مطرح شد این‌گونه استنباط می‌شود که توسعه گردشگری ورزشی پیامدها و دستاوردهای مختلفی را در ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و غیره به همراه دارد و کشورهای توسعه‌یافته از این ظرفیت به دلیل برنامه‌های راهبردی که طرح‌ریزی و پیاده‌سازی کرده‌اند، بیشترین بهره را از این صنعت برده‌اند. در ایران اما به دلیل مشکلات عدیده در این حوزه، گردشگری ورزشی چندان موفق نبوده است. با علم به اینکه تحولات پیش‌روی این حوزه روزبه‌روز بیشتر می‌شود، خواسته‌ها و نیازهای گردشگران به مرور زمان تغییر پیدا می‌کند، امکان اینکه بر مبنای توجه به روندهای گذشته آینده‌درخشانی را برای یک حوزه خاص متصور بود وجود ندارد، الگوهای گردشگری ورزشی نسبت به گذشته دستخوش تغییر شده است و انتظار می‌رود با ورود فناوری اطلاعات به مراتب این تغییرات بیشتر شود، لازم است به منظور ارائه تصویری جامع از توسعه گردشگری ورزشی ایران و شناخت عوامل مؤثر بر آن و در نهایت شناخت عدم قطعیت‌های پیش‌روی این حوزه اقدام به برنامه‌ریزی بر مبنای سناریونویسی کرد. برنامه‌ریزی مبتنی بر سناریو سبب می‌شود اطلاعات مورد نیاز برای سیستم هشدار زودهنگام، روند و تحولاتی که باید مورد توجه قرار گیرد، مهیا شود؛ اما این مهم از جانب پژوهشگران حوزه بازاریابی و گردشگری مورد غفلت واقع شده است. بر مبنای آنچه بیان شد و به منظور پر کردن خلأ تحقیقاتی در حوزه برنامه‌ریزی بر پایه سناریو در حوزه گردشگری ورزشی، تحقیق حاضر درصدد است به این پرسش پاسخ دهد که توسعه گردشگری ورزشی در ایران تحت تأثیر چه عواملی است و تحولات پیش‌روی در افق ۱۴۲۰ چیست؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از حیث روند پژوهی، تحقیق کمی و کلیت آن با توجه به فرایند سناریونویسی، کیفی است. در این پژوهش از الگوی کلی برنامه‌ریزی مبتنی بر سناریو (مدل کارشناسانه) استفاده شده است. این مدل، از مرسوم‌ترین و مقبول‌ترین رویکردهای سناریونویسی و دارای تناسب و قابلیت کاربرد گسترده است. الگوی مزبور، از تبیین مسئله و شناسایی مؤلفه‌ها آغاز و از طریق تحلیلی نیروهای پیشران و عدم قطعیت‌های موجود، به تدوین و توصیف سناریوها و توصیه‌گزینه‌های راهبردی ختم می‌شود. در واقع هر سناریو، توصیفی باورپذیر از چیزی است که ممکن است اتفاق بیفتد و اینکه چگونه می‌تواند از خلال رویدادها و روندهای کنونی پدیدار شود. رویکردهای معمول برای خلق سناریوها، آمیخته‌ای از روش‌های کمی، کیفی و مشارکتی است و بر مبنای دیدگاه‌های خبرگان یا داده‌های عینی استوار است. در این پژوهش، از روش‌شناسی آمیخته در

¹ Si Wang

سناریونویسی (ترکیب تکنیک‌های کمی «پرسشنامه‌های تحلیل آثار متقاطع»، «نرم‌افزار میک‌مک»^۱ و «نرم‌افزار سناریو ویزارد»^۲) در ترکیب با تکنیک‌های کیفی پنل‌های خبرگان و مصاحبه بهره‌گیری شده است.

از نرم‌افزارهای میک‌مک و سناریو ویزارد، در پژوهش‌های دارای ماهیت میان‌رشته‌ای برای پردازش اطلاعات کیفی و تبدیل دیدگاه‌های کیفی خبرگان به داده‌های کمی استفاده می‌شود. اساس کار این نرم‌افزارها بر مبنای ماتریس‌های تحلیل اثر متقاطع^۳ است. نرم‌افزار میک‌مک اثر متقابل هریک از مؤلفه‌های کلیدی را نسبت به یکدیگر می‌سنجد و نقشه اثرگذاری/اثرپذیری مؤلفه‌ها را ارائه می‌دهد؛ نرم‌افزار سناریو ویزارد، اثر هریک از حالت عدم قطعیت‌ها را نسبت به یکدیگر می‌سنجد و مبتنی بر محاسبات آماری، سناریوهای سازگار پیش‌روی سامانه مورد مطالعه را تعیین می‌کند.

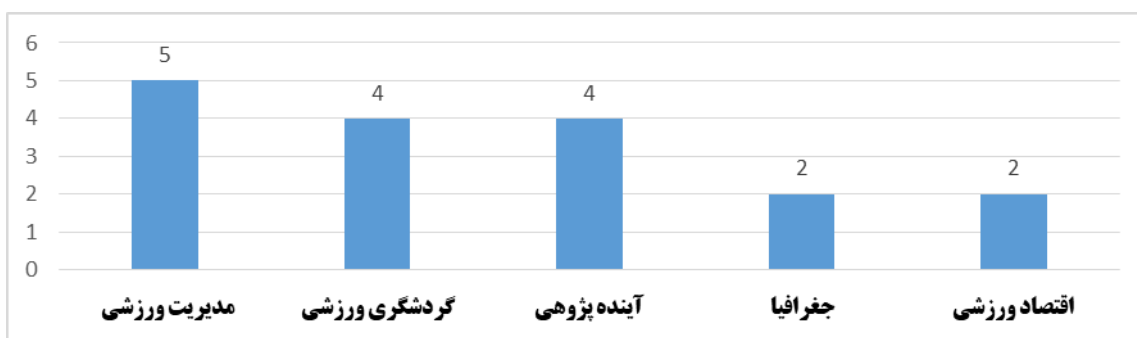
بر این اساس، روش‌های گردآوری داده‌ها در این پژوهش شامل مرور منابع و اسناد و پوشش محیطی (مصاحبه، پنل خبرگی و پیمایش دلفی) است. هدف از مرور منابع و پوشش محیطی، شناسایی سیستم مورد مطالعه یعنی توسعه صنعت گردشگری ورزشی ایران و مؤلفه‌های اثرگذار بر آن بوده است. در مقاله حاضر این بررسی، از طریق مراجعه به کتاب‌ها، مقاله‌ها، گزارش‌ها، مصاحبه‌ها و اخبار موجود در پایگاه‌های عمومی و تخصصی جهان انجام گرفت. پس از جست‌وجوی کلیدواژه‌های اصلی و به‌تبع بررسی و پالایش مجموعه‌ای از منابع و اسناد ذی‌ربط، تعداد زیادی از روندها، اقدامات، سیاست‌ها و برنامه‌های اثرگذار بر وضعیت فعلی صنعت گردشگری ورزشی ایران و آینده‌های محتمل آن شناسایی شد. سپس مجموعه‌ای از خبرگان و صاحب‌نظران، برای مصاحبه، پنل خبرگان و پیمایش دلفی، با استفاده از الگوی گلوله‌برفی^۴ انتخاب شدند. در نتیجه نمونه پژوهش، به روش کیفی و انتخابی و شامل ۱۷ نفر برگزیده شدند. خبرگان یادشده از میان کسانی بودند که در حوزه صنعت گردشگری ورزشی دانش تخصصی و یا تجربه عملی داشتند. هدف از مصاحبه، استخراج مؤلفه‌های کلیدی و شناسایی پیشران‌ها بوده است. روندها و مؤلفه‌های شناسایی‌شده در بخش مرور اسناد و منابع، طی مصاحبه با شش نفر از آگاه‌ترین خبرگان نهایی شد و تعداد دیگری از مؤلفه‌ها بدان افزوده شد. یافته‌های این مرحله به نخستین پنل خبرگی ارجاع شد. در مجموع، سه پنل خبرگی در این پژوهش برگزار شد. هدف از پنل نخست، نهایی‌سازی مؤلفه‌های کلیدی بود؛ پنل دوم به جمع‌بندی و تعیین پیشران‌ها اختصاص داشت و موضوع پنل سوم، اعتبارسنجی و توصیف سناریوهای خروجی بود. ترکیب خبرگان شرکت‌کننده در فرایند پژوهش از حیث تخصص به شرح نمودار ۱ تصویر شد. همچنین برای تعیین مؤلفه‌های کلیدی و روابط میان آنها، از فرایند دلفی، طی دو مرحله و با مشارکت ۱۷ خبره منتخب بهره گرفته شد. نخست از خبره‌ها خواسته شد تا میزان اهمیت و عدم قطعیت مؤلفه‌های مهم را تعیین کنند و در مرحله دوم پس از بازخورد نتایج دور اول، از آنان خواسته شد تا روابط ساختاری (تأثیرگذاری و تأثیرپذیری میان متغیرها را از طریق تکمیل ماتریس اثرات متقاطع) تبیین کنند. یافته‌های حاصل از دلفی، داده‌های ورودی نرم‌افزارهای کمی مورد استفاده، نرم‌افزار میک‌مک و نرم‌افزار سناریو ویزارد، بود. بر اساس خروجی نرم‌افزار میک‌مک روابط میان مؤلفه‌های کلیدی از حیث تأثیرگذاری و تأثیرپذیری تحلیل و سرانجام با بهره‌گیری از نرم‌افزار سناریو ویزارد، حالت‌های محتمل و فضای سناریویی ترسیم شد.

1. Micmac

2. Scenario Wizard

3. Analysis Impact Cross

4. snowball

نمودار ۱. ترکیب خبرگان پژوهش با توجه به تخصص علمی برحسب تعداد

در شکل ۱ خلاصه‌ای از فرایند اجرایی پژوهش مشاهده می‌شود.

تعریف مساله، شناسایی سیستم و دامنه پژوهش

پوش محیطی و مرور منابع و مستندات برای شناسایی مؤلفه های اثرگذار

مصاحبه عمیق با خبرگان منتخب (۶ نفر) برای شناسایی مؤلفه های ارگذار

برگزاری پنل خبرگان و جمع بندی و تأیید یافته های قبلی (بل مزبور دو مرحله دیگر برای تحلیل نتایج دلفی و نیز تبیین تأیید سناریوها نیز تشکیل شد)

پیمایش دلفی دو مرحله ای (با مشارکت ۱۷ خبره) برای تبیین عوامل کلیدی (برحسب درجه اهمیت و عدم قطعیت)

شناسایی پیشران ها و روابط متقابل با استفاده از ماتریس اثرات متقاطع و نرم افزار میک مک

تعیین سناریوهای سازگار با استفاده از نرم افزار سناریویزارد

شکل ۱. چارچوب و گام‌های روش پژوهش (منبع نگارندگان)

یافته‌های پژوهش

جدول ۱. توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در پژوهش

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	گروه‌ها	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۱۳	۷۶/۵
	زن	۴	۲۳/۵
رده سنی	زیر ۳۰ سال	۰	۰
	۳۰ تا ۵۰ سال	۱۴	۸۲/۳
	بالای ۵۰ سال	۳	۱۷/۷
سابقه شغلی	زیر ۱۰ سال	۳	۱۷/۷
	۱۰ تا ۲۰ سال	۱۰	۵۸/۸
	بالای ۲۰ سال	۴	۲۳/۵

نتایج جمعیت‌شناختی پژوهش نشان داد که بیشترین گروه نمونه مربوط به مردان (۷۶/۵ درصد)، بیشترین گروه سنی ۳۰ تا ۵۰ سال (۸۲/۳ درصد)، بیشترین سابقه شغلی مربوط به ۱۰ تا ۲۰ سال سابقه (۳۲ درصد) است.

پس از همگن‌سازی یافته‌های حاصل از مرور منابع و مستندات و نیز مصاحبه‌ها توسط پژوهشگران، ۴۴ مؤلفه اثرگذار بر آینده توسعه صنعت گردشگری ورزشی ایران در پنج دسته اطلاع‌رسانی، زیرساختی، مدیریتی، جاذبه‌های ورزشی و خدمات احصا شد. تیم پژوهش پس از شناسایی و استخراج این مؤلفه‌ها تلاش کرد تا با نگاهی پویایی‌شناختی (نگاه کل‌نگر و سیستمی)، جایگاه و ارتباطات این مؤلفه‌ها با یکدیگر را تا حد امکان ترسیم کند. بنابراین از طریق برگزاری نخستین پنل خبرگی، اقدام به پالایش این مؤلفه‌ها (ترکیب برخی مؤلفه‌ها با همدیگر و حذف برخی دیگر که تأثیرگذاری زیادی نداشتند) کرد. بر این اساس، از میان ۴۴ مؤلفه اولیه ۱۷ مؤلفه به‌عنوان مؤلفه کلیدی که سناریوهای آینده توسعه صنعت گردشگری ورزشی ایران را رقم خواهند زد شناسایی شدند. ۱۷ مؤلفه کلیدی خروجی پنل، موضوع دور نخست پیمایش دلفی و تدوین پرسشنامه سنجش درجه اهمیت و درجه عدم قطعیت قرار گرفت. اهمیت و عدم قطعیت مؤلفه‌های کلیدی در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲. اهمیت و عدم قطعیت مؤلفه‌های کلیدی آینده توسعه صنعت گردشگری ورزشی ایران

ردیف	روند	اهمیت/عدم قطعیت	طیف لیکرت از ۱ تا ۱۰ (۱ به معنای خیلی کم و ۱۰ به معنای خیلی زیاد)	درجه اهمیت/درجه عدم قطعیت	مجموع امتیاز (نمره اهمیت + عدم قطعیت)
۱	بهبود عملکرد رسانه در پوشش رسانه‌ای رویدادهای مهم ورزشی	اهمیت عدم قطعیت	۷ ۶	۱۳	۱۳
۲	بهبود عملکرد رسانه در جلب مشارکت و سرمایه‌گذار	اهمیت عدم قطعیت	۵ ۶	۱۱	۱۱
۳	حضور فعال‌تر گروه‌های فعال در گردشگری ورزشی در شبکه‌های مجازی	اهمیت عدم قطعیت	۵ ۷	۱۲	۱۲
۴	بهبود زیرساخت‌های گردشگری	اهمیت عدم قطعیت	۹ ۶	۱۵	۱۵
۵	بهبود زیرساخت‌های ورزشی	اهمیت عدم قطعیت	۹ ۷	۱۶	۱۶
۶	بهبود زیرساخت‌های ارتباطی (شبکه‌های تلفن همراه، اینترنت)	اهمیت عدم قطعیت	۷ ۷	۱۴	۱۴

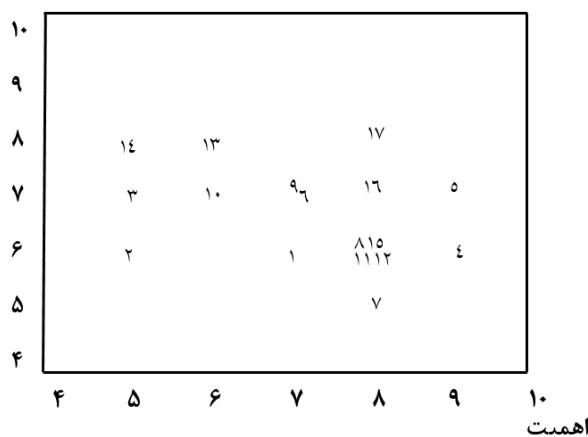
۷	تعیین سیاست‌ها و راهبردهای مشخص	اهمیت عدم قطعیت	۸ ۵	۱۳
۸	تدوین برنامه‌های راهبردی و عملیاتی برای توسعه گردشگری ورزشی	اهمیت عدم قطعیت	۸ ۶	۱۴
۹	آموزش و به‌کارگیری منابع انسانی شایسته در حوزه گردشگری ورزشی	اهمیت عدم قطعیت	۷ ۷	۱۴
۱۰	توسعه ورزش‌های قهرمانی	اهمیت عدم قطعیت	۶ ۷	۱۳
۱۱	توسعه جاذبه‌های مربوط به ورزش‌های تابستانی	اهمیت عدم قطعیت	۸ ۶	۱۴
۱۲	توسعه جاذبه‌های مربوط به ورزش‌های زمستانی	اهمیت عدم قطعیت	۸ ۶	۱۴
۱۳	توسعه جاذبه‌های مربوط به کوهنوردی و غارنوردی	اهمیت عدم قطعیت	۶ ۸	۱۴
۱۴	توسعه جاذبه‌های مربوط به شکار و صید	اهمیت عدم قطعیت	۵ ۸	۱۳
۱۵	برگزاری رویدادها و جشنواره‌های گردشگری ورزشی	اهمیت عدم قطعیت	۸ ۶	۱۴
۱۶	ارائه مناسب خدمات به گردشگران ورزشی مانند اقامت، حمل‌ونقل، تغذیه	اهمیت عدم قطعیت	۸ ۷	۱۵
۱۷	ایجاد سرگرمی‌ها و فعالیت‌های تفریحی مناسب	اهمیت عدم قطعیت	۸ ۸	۱۶

در گام بعد و پس از شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر آینده توسعه گردشگری ورزشی، از بین ۱۷ مؤلفه کلیدی بر اساس رأی و نظر خبره‌ها، مؤلفه‌هایی که بیشترین اهمیت و بیشترین عدم قطعیت را دارند، انتخاب و عدد مجموع حسابی این دو شاخص، به‌عنوان معیار انتخاب پیشران تعریف شد. بر این اساس با اجماع پنل خبرگان، تمامی مؤلفه‌هایی که مجموع امتیاز اهمیت و عدم قطعیت آنها، بیشتر از ۱۵ (از مجموع کلی ۲۰ امتیاز) شده بود، به‌عنوان پیشران برگزیده شدند. در نمودار ۲ تصویری از پراکنش عوامل کلیدی بر اساس دو شاخص اهمیت و عدم قطعیت ارائه داده شده است (اعداد مندرج در نمودار ۳، به تعاریف ثبت‌شده در جدول ۱ اشاره دارد).

بر این اساس، پیشران‌های توسعه گردشگری ورزشی عبارت‌اند از: بهبود زیرساخت‌های گردشگری و ورزشی، ارائه مناسب خدمات به گردشگران ورزشی نظیر اقامت، حمل‌ونقل، تغذیه و ایجاد سرگرمی‌ها و فعالیت‌های تفریحی مناسب.

هر کدام از این پیشران‌ها دارای دو عدم قطعیت هستند که در تحلیل سناریویی به کار خواهند رفت. البته بر اساس یافته‌های این پرسشنامه، مؤلفه‌های دیگری با اهمیت یا عدم قطعیت قابل توجه وجود دارند (مانند بهبود زیرساخت‌های ارتباطی شبکه‌های تلفن همراه و اینترنت)، تدوین برنامه‌های راهبردی و عملیاتی برای توسعه گردشگری ورزشی، آموزش و به‌کارگیری منابع انسانی شایسته در حوزه گردشگری ورزشی، توسعه جاذبه‌های مربوط به ورزش‌های تابستانی، توسعه جاذبه‌های مربوط به ورزش‌های زمستانی، توسعه جاذبه‌های مربوط به کوهنوردی و غارنوردی و برگزاری رویدادها و جشنواره‌های گردشگری ورزشی) که در پژوهش حاضر در شمار پیشران‌ها لحاظ نشدند، اما اثرگذاری برجسته‌ای در سیستم مورد مطالعه دارند و در توصیف سناریوهای آینده به‌کار گرفته خواهند شد.

عدم قطعیت

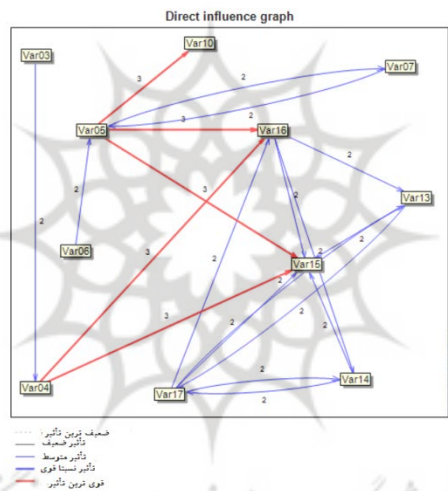
نمودار ۲. شناسایی پیشران‌ها

پس از استخراج پیشران‌های حاصل از نتایج پرسشنامه‌های سنجش اهمیت و عدم قطعیت عوامل کلیدی، در گام دوم از فرایند دلفی، از طریق پرسشنامه ماتریس تحلیل تأثیرات متقاطع، اثرگذاری و اثرپذیری هر کدام از این عوامل بر یکدیگر بررسی شد. در روش تحلیل ساختاری، تأثیر هر روند (مؤلفه) بر روند (مؤلفه‌های دیگر درجه‌بندی می‌شود. برای این منظور، از ماتریسی به ابعاد 17×17 شامل ۱۷ مؤلفه کلیدی شناسایی شده، استفاده شد تا وضعیت هریک از آنها (از حیث تأثیرگذاری، تأثیرپذیری و روابط متقابل) در سیستم مشخص شود.

بر این اساس، نرم‌افزار میک‌مک (برای تحلیل روابط ساختاری میان مؤلفه‌های کلیدی) پیاده‌سازی شد و متغیرها و شاخص‌های استخراج شده با بهره‌گیری از روش تحلیل تأثیرات متقابل در محیط میک‌مک بررسی و تحلیل شد. همان‌گونه که در نقشه تأثیرات مستقیم متغیرها مشاهده می‌شود، چهار پیشران شناسایی شده در بخش قبل، بر اساس خروجی نرم‌افزار نیز، در مجموع دارای بالاترین درجه تأثیرگذاری و تأثیرپذیری شناخته شده‌اند و به‌عنوان متغیرهای دوجبهی ریسک، در قسمت بالا و سمت راست نقشه تأثیرات قرار گرفته‌اند. همچنین روابط میان متغیرها (مبتنی بر تحلیل آرای خبرگی و پرسشنامه ماتریس تحلیل آثار متقاطع در نرم‌افزار میک‌مک) در نقشه تأثیرگذاری/تأثیرپذیری مستقیم میان مؤلفه‌های کلیدی به شرح نمودار ۴ به نمایش درآمده است.

نمودار ۳. نقشه تأثیرات مستقیم (و غیر مستقیم) مؤلفه‌های کلیدی ۱۷ گانه

نمودار ۴. روابط میان متغیرها/ مؤلفه‌های کلیدی

فرایند انجام کار تا رسیدن به سناریوهای خروجی (با رویکرد اکتشافی) بدین گونه بود که نخست، منطق شکل‌گیری سناریوها با استفاده از تحلیل نیروهای پیش‌ران و عدم قطعیت‌های آنها تبیین شد. سپس با تکیه بر روش تحلیل آثار متقاطع، پرسشنامه‌ای در قالب ماتریس تحلیل آثار متقاطع طراحی و توزیع شد. بدین ترتیب از طریق کمی‌سازی دیدگاه‌های کیفی خبرگان و جمع‌بندی نتایج پرسشنامه نمودار ۴ روابط میان متغیرها/مؤلفه‌های کلیدی ذی‌ربط، ورودی لازم برای نرم‌افزار سناریو ویزارد فراهم شد. ماتریس تحلیل آثار متقاطع میان عدم قطعیت‌های اصلی، به شرح شکل ۲ آمده است. پس از آن نرم‌افزار سناریو ویزارد بر اساس تنظیمات انجام‌گرفته، سناریوهای منطقی و دارای سازگاری قوی یا نسبی را استخراج می‌کند و ارائه می‌دهد. فضای کلی پنج سناریوی اصلی پژوهش در قالب جدول ۲ نمایش داده شده و سپس توصیف آینده توسعه صنعت گردشگری ورزشی از خلال هریک از سناریوهای بدیل ارائه شده است.

¹ Cross-Impact Balance Analysis (CIB)

زیرساخت گردشگری:					
افزایش زیرساخت گردشگری		2 -2	3 -3	3 -3	
کاهش زیرساخت گردشگری		-2 2	-3 3	-2 2	
زیرساخت ورزشی:					
افزایش زیرساخت ورزشی	2 -2		3 -3	2 -2	
کاهش زیرساخت ورزشی	-2 2		-2 2	-2 2	
خدمات به گردشگران:					
بهبود خدمات	0 0	0 0		3 -3	
ضعف در خدمات	0 0	0 0		-3 3	
تفریحات:					
بهبود تفریحات	0 0	0 0	0 0		
ضعف در تفریحات	0 0	0 0	0 0		

شکل ۲. ماتریس تحلیل آثار متقاطع میان عدم قطعیت‌های اصلی از پیشران‌های منتخب

جدول ۳. تعیین سناریوهای چهارگانه برحسب عدم قطعیت‌های کلیدی از پیشران‌های اصلی

انواع سناریو		عدم قطعیت‌ها
سناریوی ۲	سناریوی ۱	
کاهش	افزایش	زیرساخت گردشگری
کاهش	افزایش	زیرساخت ورزشی
ضعف	بهبود	خدمات به گردشگران
ضعف	بهبود	تفریحات
۱۶	۱۸	امتیاز کل اثر

منطق سناریوی ۱: زیرساخت‌های گردشگری و ورزشی افزایش و خدمات به گردشگران و تفریحات ارائه شده بهبود یافته است.

منطق سناریوی ۲: زیرساخت‌های گردشگری و ورزشی کاهش و خدمات به گردشگران و تفریحات ارائه شده ضعیف است.

با توجه به عوامل شناسایی شده بر اساس نظر خبرگان، راهبردهای توسعه صنعت گردشگری ورزشی شناسایی شد و این راهبردهای شناسایی شده با توجه به اهمیت، به ترتیب به شرح ذیل هستند:

- بهبود زیرساخت‌های گردشگری و ورزشی با جذب منابع مالی دولتی و غیردولتی؛
- بهبود ارائه خدمات با مشارکت فعال تر بخش خصوصی همراه با ارائه کمک‌های دولتی به این بخش (نظیر معافیت مالیاتی، تأمین منابع ارزی برای خرید تجهیزات)؛
- بهبود ارائه تفریحات و سرگرمی‌های مناسب و جذاب به گردشگران (جشنواره‌های مختلف ورزشی - خانوادگی، کارناوال‌های ورزشی و ...).

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر طراحی مدل توسعه صنعت گردشگری ورزشی ایران و تبیین آینده آن مبتنی بر سناریونویسی در افق ۱۴۲۰ بود. به‌طور کلی در سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه جمهوری اسلامی ایران، برنامه‌های جامعی در خصوص توسعه گردشگری و تدارک دیده شده که می‌تواند در توسعه گردشگری ورزشی ثمربخش باشد، اما در راستای بهره‌گیری از راهبردهای برنامه چهارم توسعه در توسعه گردشگری ورزشی باید برنامه جامعی توسط سازمان‌های ورزشی تدارک دیده شود و بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، چهار پیشران «زیرساخت‌های گردشگری»، «زیرساخت‌های ورزشی»، «خدمات» و «تفریحات» در این بخش تعیین و روابط اثرگذاری و اثرپذیری میان مؤلفه‌ها تحلیل شده است. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده زیرساخت‌ها به‌عنوان یکی از ابعاد مدل توسعه صنعت گردشگری ورزشی ایران و تبیین آینده آن مبتنی بر سناریونویسی شناخته شده‌اند. در این زمینه پروستل‌هایدر^۱ (۲۰۱۸) و پلگرینی و همکاران (۲۰۲۰) نیز افزایش زیرساخت‌ها را عامل توسعه کسب‌وکارهای ورزشی می‌دانند. از این‌رو توسعه زیرساخت‌های دسترسی و حمل‌ونقل، کیفیت استراحتگاه‌ها و مراکز تفریحی- ورزشی و ... می‌تواند به توسعه و بهبود احساسات مثبت در میان گردشگران کمک کند. به‌نظر می‌رسد این احساسات می‌تواند در زمان کوتاهی ارزش ویژه مکان گردشگری را در ذهن گردشگر ارتقا دهد و سبب شود تا گردشگر نیات رفتاری مطلوب و مثبتی را از خود بروز دهد که این عوامل موجب افزایش حضور گردشگران و همچنین حضور مجدد آنها در مناطق گردشگری ورزشی می‌شود. از سویی منابع زیرساختی دربرگیرنده تمامی ساخت‌وسازهای زیربنایی و روبنایی یک کشور محسوب می‌شوند و به‌طور عمده شامل سیستم‌های ارتباطی، دستگاه‌های بهداشتی، حمل‌ونقل هوایی، زمینی، زیرزمینی، دریایی و اجزای آن، هتل‌ها اقامتگاه‌ها، کمپینگ‌ها، رستوران‌ها، کارخانه‌های تهیه غذا و نوشیدنی‌های سالم، مراکز خرید (بازارهای سنتی و مدرن)، مراکز تفریحی (سالم و ناسالم) و ... هستند. زیرساخت‌های گردشگری به‌مثابه بال‌های پرنده و صنعت گردشگری خود پرنده است؛ که در صورت ضعف یا نبود بال‌ها، هیچ پرنده‌ای قادر به پرواز نخواهد بود. میلتون^۲ و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان «گردشگری ورزشی در تامپیل نادو - مشکلات و چشم‌اندازهای مختلف» نشان دادند که مشکلات عبارت‌اند از زبان، امکانات زیرساختی ورزشی کمتر برای برخی از بازی‌ها، امکانات کمتری برای حمایت مالی، دسترسی کم به وسایل و زمین‌های ورزشی و پشتیبانی کمتری از دولت ایالتی و بخش‌های عمومی. این احتمال وجود دارد که این منطقه به‌سبب این مشکلات زیرساختی کمتر مورد اقبال گردشگران قرار گیرد. با این حال توجه بیش از پیش به مسائل زیرساختی می‌تواند زمینه توسعه گردشگری را فراهم آورد.

کیفیت خدمات نیز از جمله ابعاد مهم در توسعه گردشگری و حرکت به سمت رونق و شکوفایی این صنعت شناخته شد. در این زمینه حور^۳ و همکاران (۲۰۱۹) و تانگ^۴ و همکاران (۲۰۲۰) کیفیت خدمات و بهبود امکانات را زمینه توسعه گردشگری ورزشی عنوان کردند. در حوزه ورزش، کیفیت خدمات نقش مهمی را ایفا می‌کند. از این‌رو اهمیت گسترش و توسعه کیفیت خدمات در این حوزه لازم و ضروری است. ارائه خدمات مناسب از سوی مناطق گردشگری ورزشی، به توسعه و بهبود احساسات مثبت در میان گردشگران منجر می‌شود. به‌نظر می‌رسد این احساسات می‌تواند در زمان کوتاهی ارزش ویژه مکان گردشگری را در ذهن گردشگر ارتقا دهد و سبب شود تا گردشگر نیات رفتاری مطلوب و مثبتی را از خود بروز دهد. نیات رفتاری مطلوب اغلب به حفظ ارتباط با ارائه‌دهنده خدمت، افزایش حجم خرید، تمجید کردن ارائه‌دهنده خدمت و تمایل به پرداخت اضافی منجر می‌شود. برعکس نیات رفتاری نامطلوب به افزایش احتمال تغییر برند، کاهش حجم خرید، تبلیغات دهان‌به‌دهان منفی و عدم تمایل به پرداخت اضافی منجر می‌شود. همچنین در تبیین این یافته می‌توان گفت که کیفیت خدمات گردشگری با تأکید عمده‌ای بر زمینه‌های مختلف گردشگری هسته اصلی بازاریابی گردشگری به حساب می‌آید. در سال‌های اخیر توجه به نیازهای گردشگران و پاسخگویی به خواسته‌های آنان در بخش خدمات از اصلی‌ترین و ضروری‌ترین وظایف و یا اهداف توسعه گردشگری ورزشی شده است. این در حالی است که کیفیت خدمات پیشینه قدیمی دارد و به‌نوعی در نخستین

1. Hovistel, Hider

2. Milton

3. Hoover

4. Tang

تحقیقات حوزه گردشگری شناسایی و مورد تأکید قرار گرفته است، اما مشاهده می‌شود علی‌رغم گذشت زمان طولانی از طرح موضوع خدمات و شیوه‌های سنجش و ارزیابی آن نه تنها توجه به این موضوع طی دهه گذشته کاهش نیافته، بلکه به دلیل اهمیت فزاینده آن نزد گردشگران بیش‌ازپیش اهمیت یافته است. از طرفی سطح کیفی خدمات گردشگری ورزشی میزان جذب گردشگران را تعیین می‌کند و به عبارتی هرچه کیفیت خدمات ارائه شده در قالب چشم‌اندازهای طبیعی و غیرطبیعی در سطح مطلوبی باشد، رضایت و آسودگی خاطر بازدیدکنندگان را ایجاد خواهد کرد و به تبع آن به ازای ارتقای سطح رضایت‌مندی از خدمات ارائه شده تعداد گردشگران نیز افزایش خواهد یافت که خود می‌تواند زمینه‌ساز توسعه باشد، چراکه گردشگر راضی منبع سود است و حوزه‌هایی که بتوانند آن را به دست آورند، به طور متقابل سود خود را افزایش می‌دهند.

از سویی توسعه برنامه تفریحاتی برای اقشار مختلف جامعه می‌تواند زمینه رشد و توسعه گردشگری را فراهم آورد، مشوق‌های سفر و تفریح برای اقشار مختلف مانند کارکنان و کارگران، توسعه رقابت‌های ورزشی غیرحرفه‌ای مانند مسابقات کارکنان دولت، مسابقات کارگران و ... می‌تواند زمینه توسعه گردشگری ورزشی را فراهم آورد. بنابراین با توجه به نتایج این پژوهش که در واقع به بررسی و ارائه مدل در حوزه عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی پرداخته است، می‌توان نتیجه گرفت که کاربست عوامل بحث‌شده می‌تواند بر رشد توسعه گردشگری تأثیرگذار باشد و در سیاست‌ها و اقدامات متولیان مربوطه استفاده شود. در واقع نتایج این پژوهش نشان داد که عامل‌های شناسایی شده می‌تواند تأثیرات مفیدی بر توسعه گردشگری ورزشی داشته باشد. با توجه به یافته‌های این پژوهش توصیه می‌شود مدیران حوزه گردشگری ورزشی در برنامه‌های توسعه‌ای خود از عوامل شناسایی شده استفاده کنند و افق‌های گردشگری ورزشی را در بلندمدت مدت مبتنی بر این عوامل طرح‌ریزی کنند. شایان ذکر است که تنها گنجاندن این عوامل در برنامه‌های توسعه‌ای احتمالاً صرفاً به توسعه کامل منجر نخواهد شد، از این رو لازم است این مسئله به طور ریشه‌ای و با نگاه به سایر عوامل اثرگذار مهم که گاه خارج سیستمی هستند، برای مثال مسائل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و غیره شروع شود.

علی‌رغم نتایج، این پژوهش با محدودیت‌هایی هم روبه‌رو بوده است. از جمله این محدودیت‌ها می‌توان به احتمال عدم دسترسی به برخی پژوهش‌های موجود و همسو یا ناهمسو با پژوهش حاضر، عدم دستیابی به گزارش اطلاعات آماری دقیق و مناسب در خصوص گردشگری ورزشی کشور اشاره کرد.

تقدیر و تشکر

از تمامی کسانی که ما را در انجام دادن این پژوهش یاری کردند، سپاسگزاریم.

References

- Adabi Firoozjah, J. Koozechian, H. & Ehsani, M. (2009). Study of the most important natural sports attractions affecting the development of sports tourism in the country from the perspective of sports and tourism experts. *Management* (1), 81-67. (In Persian).
- Asadi, Z. Ghasemi, H. & Sabounchi, R. (2019). Designing a model for the development of sports tourism with the AIDAR advertising framework in a variety of mass media. *Applied Research in Sports Management*, 8 (3), 102-89. (In Persian).
- Bahari, J., Farahani, B., Bahari, Sh., Bazleh, M., Bahari, H. (2017). Investigating the structural relationships of destination image, perceived value, satisfaction and loyalty of tourists (Case study of Tabriz), *Journal of Geography and Environmental Studies*, 6, 21. 144-127, (In Persian).
- Banki, M. B. Ismail, H. N. & Muhammad, I. B. (2016). Coping with seasonality: A case study of family owned micro tourism businesses in Obudu Mountain Resort in Nigeria. *Tourism management perspectives*, 18, 141-152.
- Bianchi, R. (2018). The political economy of tourism development: A critical review. *Annals of Tourism*

- [Research, 70, 88-102.](#)
- [Chun-Chu Yeh, Cheng-Shen Lin, Chin-Huang Huang. \(2018\). The Total Economic Value of Sport Tourism in Belt and Road Development—an Environmental Perspective. Sustainability 10, 1191.](#)
- [Dator, J. \(2016\). Futures studies as applied knowledge”, edited by Richard A. Slaughter“, New thinking for a new millennium”, London Routledge, 3, 105-115.](#)
- [Droudy, H, & Hassani, H. \(2015\). Investigating the effective factors in the development of sports tourism \(Case study: Tourists participating in sports events in Zanjan province\). Journal of Strategic Studies in Sports and Youth, 30 \(4\), 26-1. \(In Persian\).](#)
- [Fadda, N. \(2020\). Entrepreneurial behaviours and managerial approach of lifestyle entrepreneurs in surf tourism: an exploratory study. Journal of Sport & Tourism, 1-25.](#)
- [Gannon, M. Rasoolimanesh, S. M. & Taheri, B. \(2021\). Assessing the mediating role of residents’ perceptions toward tourism development. Journal of Travel Research, 60\(1\), 149-171.](#)
- [Glenn JC, Gordon T. \(2009\). Futures Research methodology. Washington DC: The Millennium Project.](#)
- [Hoover, W. \(2019\). The Future Of Human Resources: Technology Assists In Streamliing Your HR Department. Colorado Biz, 29, 4 – 27.](#)
- [Jiménez-García, M. Ruiz-Chico, J. Peña-Sánchez, A. R. & López-Sánchez, J. A. \(2020\) A Bibliometric Analysis of Sports Tourism and Sustainability \(2002–2019\). Sustainability, 12\(7\), 2840.](#)
- [Kamilla Swart, Tembi M. Tichaawa, Joelle-Desiree Odounga Othy, Tracy Daniels. \(2018\). Stakeholder Perspectives of Sport Tourism Development in Gabon – A.](#)
- [Kimasi S, Kourosh. S. Majid. & Ahmadi, S. \(2018\). Investigating the effect of information technology, human resource management, and organizational entrepreneurship on the sustainable development of sports tourism based on the Carmen model. Journal of Strategic Information on Sports and Youth, 45 \(3\), 224-205. \(In Persian\).](#)
- [Liu, C. Dou, X. Li, J. & Cai, L. A. \(2020\). analyzing government role in rural tourism development: An empirical investigation from China. Journal of Rural Studies, 79, 177-188.](#)
- [Marko Perić, Jelena Đurkin & Vanja Vitezić. \(2018\). Active Event Sport Tourism Experience: The Role of the Natural Environment, Safety and Security in Event Business Models. Int. J. Sus. Dev. 13 \(5\), 758–772.](#)
- [Milton, T. \(2020\). Sports tourism in Tamil Nadu-Problems and prospects. Test Engineering and.](#)
- [Mirzazadeh, Z., Abdolmaleki, H. \(2016\). Designing a Model of the Barriers to the Development of Sport Tourism in Mashhad. *Tourism Management Studies*, 11\(34\), 25-35.](#)
- [Mollah, M. R. A. Cuskelly, G. Hill, B. \(2021\). Sport tourism collaboration: a systematic quantitative literature review. *Journal of Sport & Tourism*, 25:1, 3-25.](#)
- [Mortezae, L., kalate seifari, M. \(2020\). Sports tourism development with an emphasis on hidden areas. *Applied Research in Sport Management*, 8\(4\), 75-86. \(In Persian\).](#)
- [Pellegrini, M. M. Rialti, R. Marzi, G. & Caputo, A. \(2020\). Sport entrepreneurship: A synthesis of existing literature and future perspectives. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 1-32.](#)
- [Perić, M. Vitezić, V. & Mekinc, J. \(2019\). Comparing business models for event sport tourism: case studies in Italy and Slovenia. *Event Management*, 23\(3\), 379-397.](#)
- [Provistel, Hider, A. \(2018\). South–South medical tourism and the quest for health in Southern Africa. *Social Science & Medicine*, 124, 313-320.](#)
- [Santagada, G. \(2019\). Working with Change Management in the Global Environment, Singapore: International Conference on Management and Education Innovation IPEDR, 37, 300-304.](#)
- [Si Wang, Haibo Tian. \(2018\). The New Path of Sports Tourism Development from the Perspective of Smart Sports. *Advances in Physical Sciences*. 6\(2\), 44-49](#)
- [Tang, T. W. Zhang, P. Lu, Y. Wang, T. C. & Tsai, C. L. \(2020\). The effect of tourism core competence on entrepreneurial orientation and service innovation performance in tourism small and medium enterprises. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 25\(2\), 89-100.](#)
- [Wang Si, Haibo Tian. \(2018\). The New Path of Sports Tourism Development from the Perspective of Smart Sports. *Advances in Physical Sciences*. 6\(2\), 44-49](#)

- [Yang, J. J. Lo, H. W. Chao, C. S. Shen, C. C. & Yang, C. C. \(2020\). Establishing a Sustainable Sports Tourism Evaluation Framework with a Hybrid Multi-Criteria Decision-Making Model to Explore Potential Sports Tourism Attractions in Taiwan. Sustainability, 12\(4\), 1673.](#)
- [Zhang, S. N. Li, Y. Q. Liu, C. H. & Ruan, W. Q. \(2020\). Critical factors identification and prediction of tourism and hospitality students' entrepreneurial intention. Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education, 26, 100234.](#)
- [Zouni, G. Markogiannaki, P. & Georgaki, I. \(2020\). A strategic tourism marketing framework for sports mega events: The case of Athens Classic \(Authentic\) Marathon. Tourism Economics, 1354816619898074.](#)

